

Friheten att röra sig **och** bo i **EU**

En vägledning till dina rättigheter
som unionsmedborgare

EUROPEISKA KOMMISSIONEN
GENERALDIREKTORATET FÖR RÄTTSLIGA FRÅGOR

Den här vägledningen innehåller praktiska upplysningar och har kommit till för att hjälpa dig att **få en klarare uppfattning om vilka rättigheter** du har när du flyttar inom EU. Den avser EU-lagstiftningen i april 2010.

Detta dokument är inte rättsligt bindande och inte uttömmande. Varken Europeiska kommissionen eller någon annan part som agerar i kommissionens namn kan ta ansvar för hur uppgifterna används.

Friheten att röra sig och bo i EU

En vägledning till dina rättigheter som unionsmedborgare

Kapitel 1	Vad är unionsmedborgarskap?	4
Kapitel 2	Vem omfattas?	6
Kapitel 3	Var kan du utöva dina rättigheter?	9
Kapitel 4	Förberedelser inför en flytt	10
	Schengenreglerna	12
Kapitel 5	De första tre månaderna	14
	Anmäla närvaron	15
Kapitel 6	Efter tre månader	16
Kapitel 7	Administrativa formaliteter	18
	Unionsmedborgare	18
	Familjemedlemmar från länder utanför EU	21
	Påföljder	22
Kapitel 8	Bibehållen uppehållsrätt	23
	Familjemedlemmar	24
Kapitel 9	Permanent uppehållsrätt	26
	Administrativa krav	29
Kapitel 10	Likabehandling	30
Kapitel 11	Begränsningar	32
Kapitel 12	Övergångsbestämmelser för arbetstagare	35
Kapitel 13	Så här kan du skydda dina rättigheter	37

1

Vad är unionsmedborgarskap?

Vad innebär det att vara unionsmedborgare?

Unionsmedborgarskap

Varje person som är medborgare i ett EU-land är också automatiskt unionsmedborgare. Unionsmedborgarskapet ersätter inte det nationella medborgarskapet, det bara kompletterar det.

Unionsmedborgarskapet medför ett antal viktiga rättigheter, t.ex.

- **rätten att fritt röra sig inom unionen** och att bosätta sig var som helst inom dess territorium,
- rätten att **rösta och att kandidera i val till Europaparlamentet och i kommunala val** i det EU-land där man är bosatt, även om man inte är medborgare i det landet,
- rätten att **skyddas av varje EU-lands diplomatiska eller konsulära myndigheter** på ett tredjelands territorium (*ett land utanför EU*) där det egna EU-landet inte är representerat,
- rätten att göra framställningar till Europaparlamentet, vända sig till ombudsmannen och **skriva till alla EU:s institutioner och organ.**

Den här vägledningen handlar om din rätt att fritt röra dig och bosätta dig var som helst inom unionen. Mer information om dina övriga rättigheter som unionsmedborgare hittar du på Europeiska kommissionens informationsportal på Internet,

Your Europe <http://ec.europa.eu/youreurope>

Rätten att röra sig fritt

Den rätten är en av mest synliga fördelarna med EU för den enskilda medborgaren. Omkring **11 miljoner** unionsmedborgare har redan utnyttjat den och bor i dag i ett annat EU-land. Ännu fler reser regelbundet till andra EU-länder för att arbeta eller turista och kan snabbt gå igenom gränskontrollen eller slipper gränskontroll helt och hållet inom Schengenområdet.

Enligt artikel 21.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska varje unionsmedborgare ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom EU-ländernas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i fördragen och i bestämmelserna om genomförande av dem.

EU-lagstiftningen

Den rättsakt som reglerar det här är **direktiv 2004/38/EG*** (*som vi i fortsättningen kallar direktivet*). Den tillämpas på alla EU-länder sedan den 30 april 2006. I direktivet kodifierades de gällande EU-rättsakterna. Samtidigt sågs bestämmelserna över i syfte att förenkla och stärka unionsmedborgarnas och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom unionen.

Du kan ladda ned direktivet på

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:158:0077:0123:SV:PDF>

* Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiv 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG.

Alla EU-länder har införlivat direktivet med sin nationella lagstiftning. Om du vill veta mer om dina rättigheter i ett visst EU-land måste du titta i de nationella lagar som gäller.

I juli 2009 utfärdade kommissionen **riktlinjer** för hur EU-länderna bättre skulle kunna införliva direktivet med den nationella lagstiftningen och hur det skulle kunna tillämpas på ett effektivare sätt i det dagliga livet. Du kan ladda ned riktlinjerna på

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0313:FIN:SV:PDF>

2 Vem omfattas?

Vem omfattas av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom EU? Gäller den bara för unionsmedborgare eller kan jag ta med mig min ryska hustru? Och vad gäller för min brasilianske farfar som är allvarligt sjuk och som jag personligen måste ta hand om?

Unions-medborgare och deras familjer!

Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar (även om de inte är medborgare i ett EU-land) omfattas av direktivet.

Men bara om du flyttar till ett annat EU-land eller återvänder hem efter att ha bott i ett annat EU-land

Direktivet gäller bara **om du verkligen flyttar till eller uppehåller dig i ett annat EU-land än det där du är medborgare**, och det gäller även dina familjemedlemmar som följer med eller ansluter sig till dig.

Du omfattas också av rättigheter enligt direktivet **om du återvänder hem efter att ha uppehållit dig i ett annat EU-land.**

Under vissa omständigheter kan du omfattas av direktivet utan att ha uppehållit dig i ett annat EU-land, t.ex. om du levererat tjänster i ett annat EU-land utan att ha uppehållit dig där.

Vem är unionsmedborgare?

Såsom förklaras ovan är varje person som är medborgare i ett EU-land unionsmedborgare.

Vem räknas som familjemedlem?

Dina familjemedlemmar har, oavsett nationalitet, **rätt att följa med dig eller ansluta sig till dig** i ett annat EU-land än det där du är medborgare. Den rätten gäller oavsett om de tidigare har uppehållit sig i ett annat EU-land eller med vilken visering familjemedlemmen reste in i det mottagande EU-landet.

Makar, (registrerade) partner och släktingar i rakt nedstigande och uppstigande led räknas som dina familjemedlemmar.

Följande definition gäller för varje kategori:

- Make eller maka **Din make eller maka**, oavsett när och var äktenskapet ingicks.
- Registrerad partner Den **partner** som du har ingått ett registrerat partnerskap med på grundval av lagstiftningen i ett EU-land – men den registrerade partnern har bara rätt att följa med dig eller ansluta sig till dig i de EU-länder som behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap.
- Släktingar i rakt nedstigande led **Släktingar i rakt nedstigande led** (t.ex. barn och barnbarn) som är under 21 år eller beroende av dig för sin försörjning, även släktingar till din make eller maka eller till din registrerade partner.
- Släktingar i rakt uppstigande led **Underhållsberättigade släktingar i direkt uppstigande led** (t.ex. föräldrar och mor- och farföräldrar), även till din make eller maka eller till din registrerade partner.

De här familjemedlemmarna omfattas av de rättigheter som direktivet ger när de ansluter sig till dig eller följer med dig. **EU-länderna är skyldiga att erkänna deras rättigheter.**

Vad gäller för andra familjemedlemmar?

För andra familjemedlemmar, t.ex. **syskon, kusiner, mor- och farbröder och andra släktingar**, ska det mottagande EU-landet **underlätta** inresa och uppehåll om de är

- ekonomiskt beroende av dig, eller
- ingår i ditt hushåll, eller
- om det av allvarliga hälsoskäl absolut krävs att du personligen tar hand om dem.

Även föräldrar eller barn över 21 år som inte är ekonomiskt beroende av dig har rätt att få inresa och uppehåll underlättade om de bor hos dig.

EU-länderna får inte automatiskt utesluta en viss kategori familjemedlemmar.

Och för en partner?

En **partner som du har ett varaktigt (vederbörligen bestyrkt) förhållande med** har samma rätt att få inresa och uppehåll underlättade. Begreppet partnerskap omfattar både parförhållanden mellan personer av samma eller motsatt kön och faktiska parförhållanden, t.ex. samboförhållande (där partnerna bor tillsammans).

Registrerade partner som flyttar till ett EU-land som inte behandlar registrerade partnerskap som likvärdiga med äktenskap ingår också i denna kategori.

Vilken uppehållsrätt har den här gruppen?

Den här gruppen av familjemedlemmar och partner har **ingen "automatisk" rätt att följa med dig till det mottagande EU-landet eller att ansluta sig till dig där**. Här står det EU-länderna fritt att fastställa vilka rättigheter de har.

De har **rätt att få inresa och uppehåll "underlättade"**. Det betyder i själva verket att det mottagande EU-landet ska titta på deras familjeanknytning till dig, och om det bedöms att ni verkligen utgör en familj ska de behandlas på samma sätt som familjemedlemmar som makar eller barn.

Det mottagande EU-landet är skyldigt att göra en noggrann undersökning av deras personliga förhållanden. Ett eventuellt beslut att neka dem att resa in i eller att uppehålla sig i EU-landet måste motiveras. Beslutet måste meddelas skriftligen och kan överklagas.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artiklarna 2 och 3** i direktivet.

Var kan du utöva dina rättigheter?

3

I vilka länder kan jag utöva mina rättigheter?

Du kan utöva denna rätt i EU...

Du kan utöva rätten att fritt röra dig och uppehålla dig i **vilket EU-land som helst**. Här **ingår** Azorerna, Madeira (*Portugal*), Åland (*Finland*), Kanarieöarna, Ceuta och Melilla (*Spanien*) och de franska utomeuropeiska departementen. Dessutom omfattas Gibraltar.

Kanalöarna och Isle of Man, Färöarna (*Danmark*) och de utomeuropeiska länderna och territorierna omfattas däremot **inte**.

Island, Liechtenstein och Norge...

Du kan också utöva rätten på Island, i Liechtenstein och i Norge, eftersom de länderna deltar i **Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)**. Medborgare från de tre länderna har på samma sätt rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i EU.

och du har vissa rättigheter i Schweiz

Direktivet gäller **inte** i förhållande till **Schweiz**. Men du kan utöva vissa rättigheter i Schweiz enligt 1999 års avtal mellan EU och Schweiz om fri rörlighet för personer och protokollen till avtalet. De rättigheterna är dock mer begränsade än de rättigheter som direktivet ger. Du kan ladda ned avtalet på

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22002A0430\(01\):SV:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22002A0430(01):SV:HTML)

4

Förberedelser
inför en flytt**Jag skulle vilja flytta till ett annat EU-land...
vilka handlingar måste jag se till att ha med mig?**

Ett nationellt id-kort eller pass är allt du behöver

Som unionsmedborgare bör du alltid kunna passera gränsen med ett giltigt nationellt identitetskort eller pass.

Identitetskortet behöver **inte** ha ett maskinläsbart fält och passet behöver inte gälla i minst tre månader till. Det räcker att dokumentet är giltigt. EU-länderna får inte heller tvinga dig att visa upp bara pass eller bara identitetskort. Du har rätt att själv välja vilken resehandling du vill visa upp, och den rätten får inte begränsas. **Du behöver ingen inresevisering.**

Eftersom de nationella myndigheterna kan kräva att du av säkerhetsskäl när som helst ska kunna styrka din identitet, bör du alltid ha din identitetshandling med dig.

Vad händer om jag förlorat eller glömt mitt pass eller id-kort?

Om du upptäcker att du inte har något identitetskort eller pass med dig får tjänstemännen vid gränsen inte avvisa dig innan de har gett dig all rimlig möjlighet att skaffa fram de nödvändiga handlingarna eller att ge tjänstemännen tillgång till dem inom rimlig tid.

Du kan också på något annat sätt bevisa att du omfattas av rätten att fritt röra dig och uppehålla dig inom EU, t.ex. genom att styrka din identitet och nationalitet.

Vad gäller för mina familjemedlemmar?

För familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare gäller samma regler som för dig.

Familjemedlemmar som **inte** är medborgare i ett EU-land [**familjemedlemmar från tredjeländer**] får resa in i det mottagande EU-landet om de har ett giltigt pass. Om de kommer från vissa länder som omfattas av viseringskrav **måste de kanske ha inresevisering.**

De länder vars medborgare måste ha inresevisering räknas upp i förordning (EG) nr 539/2001 eller i nationell lagstiftning (det gäller Storbritannien och Irland).

Inresevisering?

EU-länderna ska ge dina familjemedlemmar från tredjeländer all hjälp de behöver för att få den nödvändiga viseringen. Viseringen ska utfärdas gratis så snart som möjligt enligt ett påskyndat förfarande. Kommissionen anser att det inte är rimligt att det tar mer än fyra veckor.

EU-länderna får bara kräva att dina familjemedlemmar har inresevisering, **inte** familjevisering eller uppehållsvisering.

Vilka handlingar krävs?

Den rätt till inresa som dina familjemedlemmar från tredjeländer har härrör från deras familjeanknytning till dig som är unionsmedborgare. **Det enda som EU-landets konsulära tjänstemän kan begära att få se är passet och en handling som visar familjeanknytningen till dig,** t.ex. vigselbevis eller födelseattest eller, i förekommande fall, bevis på att de är ekonomiskt beroende av dig. Man får **inte** begära att de visar upp t.ex. färdbiljetter, anställningsbevis, lönebesked, kontoutdrag, bevis på att de har någonstans att bo och existensmedel eller läkarintyg.

Pass utan visering?

Dina familjemedlemmar får **inte** automatiskt avvisas vid gränsen om de inte har ett giltigt pass eller inresevisering, när sådan krävs, så länge de kan styrka sin identitet och familjeanknytning till dig.

Uppehålls-tillstånd = inget viseringskrav

Familjemedlemmar som har ett giltigt uppehållstillstånd utfärdat av någon av EU-länderna i Schengenområdet (*se nedan*) är **undantagna från viseringskrav i övriga EU-länder i Schengenområdet**.

Om dina familjemedlemmar från tredjeländer flyttar mellan ett EU-land i Schengenområdet och ett EU-land utanför Schengenområdet kan de också undantas från viseringskravet om de har ett giltigt uppehållstillstånd som utfärdats för dem som familjemedlemmar av ett annat EU-land än det där du är medborgare.

När du ska flyga

Du bör kunna flyga inom EU med ett giltigt pass eller identitetskort (*och dina familjemedlemmar från tredjeländer med ett giltigt pass*). Andra identitetshandlingar kan godtas i enlighet med respektive flygbolags interna regler.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artikel 5** i direktivet.

Schengenreglerna

Vilka regler gäller om jag flyttar inom Schengenområdet?

Vad är Schengen-området?

Schengenområdet är en zon inom EU där **inga gränskontroller görs vid de inre gränserna**. I det här området gäller ”Schengenreglerna”.

Schengenområdet omfattar de flesta EU-länderna (*Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike*.) plus Island, Norge och Schweiz.

Bulgarien, Cypern, Rumänien och Liechtenstein är ännu inte fullvärdiga medlemmar i Schengenområdet, eftersom gränskontrollerna mellan dem och Schengenområdet finns kvar till dess att de uppfyller villkoren för att avskaffa dem.

Storbritannien och Irland ingår inte i Schengenområdet. De har valt att ha kvar gränskontrollerna gentemot de andra medlemsstaterna.

Gränskontroller av unions-medborgare

För unionsmedborgare som passerar de yttre gränserna krävs bara en minimikontroll och de får stå i särskilda köer enbart för unionsmedborgare.

Att gränskontrollerna avskaffats betyder att du **inte längre behöver visa upp pass eller identitetskort när du passerar de inre gränserna** mellan EU-länder i Schengenområdet. Men du bör alltid ha passet eller identitetskortet med dig, eftersom rätten till inresa och vistelse gäller under förutsättning att du kan visa upp någon av de handlingarna på begäran.

... och deras familjemedlemmar

För familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare gäller samma regler som för dig.

Dina familjemedlemmar från tredjeländer kan resa in i Schengenområdet med inresevisering, om sådan visering krävs (*se ovan*), och kan sedan färdas fritt genom hela området eftersom den enhetliga viseringen gäller på medlemsländernas hela territorium.

5

De första
tre månaderna**Jag har passerat gränsen, men vad händer nu?**

Uppehållsrätt i högst tre månader

Som unionsmedborgare har du **rätt att uppehålla dig** på det mottagande EU-landets territorium **i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter** än kravet på att inneha **ett giltigt identitetskort eller pass.**

Det spelar ingen roll om du kommit dit för att arbeta eller studera eller bara för att turista. Ett giltigt identitetskort eller pass är allt du behöver.

Familjemedlemmar från tredjeländer som följer med dig eller ansluter sig till dig får uppehålla sig tillsammans med dig i högst tre månader **bara de har ett giltigt pass.**

Särskild behandling för arbetssökande

Unionsmedborgare har rätt att utan några andra villkor eller formaliteter uppehålla sig i sex månader och till och med längre om de fortsätter att söka arbete i det mottagande EU-landet och verkligen har möjlighet att få anställning där.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artikel 6** i direktivet.

Anmäla närvaron

Rapportera närvaron

Det kan krävas att du och dina familjemedlemmar **anmäler er närvaro** inom rimlig tid efter ankomsten. Myndigheterna i det mottagande EU-landet kan på så sätt få bättre kännedom om befolkningsrörelserna i landet.

Men EU-länderna är inte tvungna att kräva att du anmäler din närvaro.

Vad händer om jag inte anmäler min närvaro?

Om du eller dina familjemedlemmar **inte iakttar det eventuella kravet på att anmäla er närvaro** kan ni åläggas **proportionerliga och icke-diskriminerande administrativa påföljder**. Det betyder att påföljderna måste stå i proportion till den överträdelse som begåtts och måste vara desamma som dem som skulle tillämpas på medborgare i det mottagande EU-landet. Ni får dock inte utvisas bara för att ni inte följt bestämmelsen.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artikel 5.5** i direktivet.

6

Efter
tre månader

Vad händer om jag vill stanna längre än tre månader?

Det beror på din ställning

Vissa villkor gäller för uppehållsrätt för längre tid än tre månader. Hur de här villkoren ser ut beror på din ställning i det mottagande EU-landet.

Anställda, egenföretagare, personer som tillhandahåller tjänster

Anställda, dvs. arbetstagare, och egenföretagare har rätt att uppehålla sig i EU utan andra villkor än att de är anställda eller egenföretagare. Personer som tillfälligt tillhandahåller tjänster i det mottagande EU-landet har samma rätt.

Läs mer om övergångsbestämmelser när det gäller arbetstagares fria rörlighet i kapitel 12.

Behålla ställningen som arbetstagare eller egenföretagare

En unionsmedborgare **behåller sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare** även om han eller hon

- är arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall, eller
- har drabbats av vederbörligen registrerad ofrivillig arbetslöshet, eller
- har inlett en yrkesutbildning.

Studerande...

Studerande måste uppfylla följande tre villkor:

- De ska vara inskrivna vid en institution med huvudsyfte att **bedriva studier eller genomgå en yrkesutbildning**.
- De ska ha en **heltäckande sjukförsäkring** där.
- De ska avge en försäkran till den behöriga nationella myndigheten, i form av en **förklaring** eller på något annat valfritt likvärdigt sätt, om att de har **tillräckliga tillgångar** för sin egen och sina familjemedlemmars räkning, så att de inte blir en belastning för det mottagande EU-landets sociala biståndssystem under uppehållsperioden.

...och andra ekonomiskt inaktiva personer

Andra ekonomiskt inaktiva personer (t.ex. arbetslösa eller pensionärer) måste likaså ha **tillräckliga tillgångar** för sin egen och sina familjemedlemmars räkning så att de inte blir en belastning för det mottagande EU-landets sociala biståndssystem under uppehållsperioden, och de måste ha en **heltäckande sjukförsäkring**.

Familjemedlemmars rättigheter

Dina familjemedlemmar har rätt att uppehålla sig i EU tillsammans med dig, förutsatt att de uppfyller de villkor som beskrivs i det här kapitlet.

Undantag för familjemedlemmar till studerande

Ett enda undantag finns och det gäller vissa familjemedlemmar till studerande. Det mottagande EU-landet kan besluta att det bara är den studerandes make eller maka, registrerade partner och underhållsberättigade barn som har "automatisk" uppehållsrätt. Andra familjemedlemmar, t.ex. föräldrar, har bara rätt att få sin inresa "underlättad".

Rättigheten är personlig

Upphållsrätt i ett annat EU-land är en grundläggande och personlig rättighet som du har direkt genom fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Upphållsrätten är alltså inte beroende av att du har gått igenom vissa administrativa procedurer.

Det betyder att du har uppehållsrätt från den stund du uppfyller villkoren och att denna rätt inte beviljas genom ett beslut av det mottagande EU-landet. De handlingar som det mottagande EU-landet kanske utfärdar för dig eller dina familjemedlemmar innebär bara ett erkännande av din uppehållsrätt. Men om du underlåter att registrera dig eller om dina familjemedlemmars uppehållskort upphör att gälla kan du inte nekas fortsatt uppehåll om du fortfarande uppfyller villkoren. Däremot kan du påföras proportionerliga och icke-diskriminerade påföljder om du inte följer landets bestämmelser.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artikel 7** i direktivet.

Administrativa formaliteter

Vilka administrativa formaliteter kan jag behöva genomgå för att kunna stanna längre än tre månader?

Unionsmedborgare

Registrering

Man får kräva att du registrerar dig hos de behöriga myndigheterna, men **bara om din vistelse överstiger tre månader.**

Men **EU-länderna behöver inte kräva att unionsmedborgare registrerar sig.**

Bevis om registrering och frist

Fristen för registrering fastställs av varje EU-land men får inte vara kortare än tre månader räknat från ankomstdagen. När du visat upp de handlingar som krävs ska den behöriga nationella myndigheten **omedelbart** utfärda ett **bevis om registrering** med uppgift om ditt namn och din adress och dag för registreringen.

Inga uppehållstillstånd

Upphållstillstånd för unionsmedborgare har avskaffats genom direktivet och ersatts med bevis om registrering, som ska utfärdas enligt ett mycket snabbare förfarande.

Handlingar som kan behövas

Man kan kräva att du visar upp handlingar som styrker att du uppfyller de villkor som anges i kapitel 6 ovan.

- id-kort eller pass Du bör under alla omständigheter se till att du har ett **giltigt identitetskort eller pass**.
Beroende på din ställning kan man också kräva att du visar upp handlingar som styrker att du uppfyller de villkor som gäller för uppehållsrätt för den ställning som är aktuell för dig (*t.ex. arbetstagare eller studerande*).
- anställda **Anställda** måste visa upp en **bekräftelse från arbetsgivaren om anställning eller ett anställningsintyg**. Lönebesked behöver inte visas upp.
- egenföretagare **Egenföretagare** måste visa upp ett **bevis på att de är egenföretagare**.
- studerande **Studerande** måste visa upp
 - **bevis på att de är registrerade** vid en erkänd institution,
 - **bevis på att de omfattas av en heltäckande sjukförsäkring**, och
 - en försäkran i form av en **förklaring** eller på något annat valfritt sätt **om att de har tillräckliga tillgångar** för att inte bli en belastning för det mottagande EU-landets sociala biståndssystem.
- andra **Andra inaktiva personer** ska visa upp **bevis på att de omfattas av en heltäckande sjukförsäkring** och **har tillräckliga tillgångar** för att inte bli en belastning för det mottagande EU-landets biståndssystem.

Vad menas med tillräckliga tillgångar?

EU-länderna får inte fastställa något bestämt belopp som ska anses som **”tillräckliga tillgångar”**.

Unionsmedborgares tillgångar är tillräckliga om de överstiger den beloppsgräns som i det mottagande EU-landet ger rätt till socialbidrag för att nå upp till existensminimum (*eller minimi-pensionen*).

De nationella myndigheterna måste ta hänsyn till unionsmedborgarens personliga situation men kan vid behov göra kontroller av om tillgångarna verkligen finns, om de är lagliga, hur stora de är och om de är tillgängliga. Tillgångar från tredje man måste godtas.

Vad gäller för familjemedlemmar?

För **familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare** utfärdas ett **bevis om registrering** om de kan visa upp

- ett giltigt identitetskort eller pass,
- det bevis om registrering som utfärdats för dig eller, om det inte tillämpas något registreringssystem, något annat bevis för din vistelse i det mottagande EU-landet, och
- en handling som bestyrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap med dig *och*, i tillämpliga fall, en handling som styrker att de är ekonomiskt beroende av dig.

Familjemedlemmar som har rätt att få inresa och uppehåll underlättade måste *dessutom* visa upp

- en handling utfärdad av en behörig myndighet i ursprungslandet som styrker att de är ekonomiskt beroende av dig eller ingår i ditt hushåll, eller
- ett bevis på att allvarliga hälsoskäl föreligger, eller
- ett bevis på att det föreligger ett varaktigt förhållande med dig.

Bestyrkande och översättning av handlingar

Om EU-landet hyser allvarliga tvivel på att de handlingar du visar upp är äkta kan du behöva ett äkthetsintyg. Det kan du få hjälp med av en advokat, notarius publicus eller din ambassad, vanligen mot en avgift. Om EU-landet inte förstår dina handlingar kan man också be dig om en översättning.

EU-länderna får också vidta nödvändiga åtgärder för att **neka, avbryta eller dra tillbaka** rättigheter enligt direktivet om **handlingar förfalskats**.

Avgifter?

Bevis om registrering ska utfärdas **gratis eller mot en avgift som inte är högre än de avgifter som landets egna medborgare betalar för liknande handlingar**, t.ex. nationella identitetskort.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artikel 8** i direktivet.

Familjemedlemmar från länder utanför EU

Uppehållskort

För **familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare** utfärdas ett **uppehållskort** som tydligt anger att de är familjemedlemmar till en unionsmedborgare, om de kan visa upp

- ett giltigt pass,
- det bevis om registrering som utfärdats för dig eller, om det inte tillämpas något registreringssystem, något annat bevis för din vistelse i det mottagande EU-landet, och
- en handling som bestyrker familjeanknytning eller ett registrerat partnerskap med dig *och*, i tillämpliga fall, en handling som styrker att de är ekonomiskt beroende av dig.

Familjemedlemmar som har rätt att få inresa och uppehåll *underlättade* måste visa upp någon av de handlingar som krävs för unionsmedborgare som har den rätten.

Tidsfrister och giltighet

Familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare är **skyldiga att ansöka om uppehållskort** om den planerade uppehållsperioden överstiger tre månader.

Fristen för att ansöka om uppehållskort får inte vara kortare än tre månader räknat från ankomstdagen.

Uppehållskortet ska utfärdas inom sex månader efter ansökan och gäller i fem år från dagen för utfärdandet (*eller under den beräknade uppehållsperioden om den inte överstiger fem år*). Det måste utfärdas som en **självständig handling** och inte i form av ett klistermärke i passet. Ett **intyg om inlämnad ansökan bör utfärdas omedelbart**.

Bestyrkande och översättning av handlingar

På samma sätt som för unionsmedborgare kan det krävas att dina handlingar bestyrks som äkta om EU-landet hyser allvarliga tvivel på deras äkthet. Det kan du få hjälp med av en advokat, notarius publicus eller din ambassad, vanligen mot en avgift. Om EU-landet inte förstår dina handlingar kan man också be dig om en översättning.

EU-länderna får också vidta nödvändiga åtgärder för att **neka, avbryta eller dra tillbaka** rättigheter enligt direktivet om **handlingar förfalskats**.

Avgifter?

Uppehållskort ska utfärdas **gratis eller mot en avgift som inte är högre än de avgifter som landets egna medborgare betalar för liknande handlingar.**

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artiklarna 9–11** i direktivet.

Påföljder

Vad händer om jag inte uppfyller de administrativa kraven?

Vad händer om man inte ansöker om en handling som krävs?

Om du eller dina familjemedlemmar **inte iakttar kravet på att registrera er eller ansöka om uppehållskort** kan ni bara påföras **proportionerliga och icke-diskriminerande påföljder**. EU-länder kan tillämpa samma påföljder som de tillämpar för sina egna medborgare när de inte bär med sig sitt identitetskort.

Men **du eller dina familjemedlemmar kan inte utvisas bara för att ni brutit mot denna bestämmelse.**

Kan man vara skyldig att alltid bära med sig handlingarna?

EU-länder får kräva att personer som inte är medborgare i landet alltid medför sitt bevis om registrering eller sitt uppehållskort och de får också kontrollera att reglerna följs. Men förutsättningen är att de ställer samma krav på sina egna medborgare när det gäller deras identitetskort.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artiklarna 8.2 och 9.3** i direktivet.

© Dreamstime.com

Bibehållen uppehållsrätt

8

Vad måste jag göra för att behålla min uppehållsrätt?

Hur kan man behålla uppehålls-rätten?

Du och dina familjemedlemmar har uppehållsrätt så länge som villkoren för uppehållsrätt är uppfyllda. Du kan alltså förlora uppehållsrätten om du inte längre arbetar eller har kvar ställningen som arbetstagare eller om du slutar studera och inte har tillräckliga tillgångar för ditt uppehälle.

Din uppehållsrätt kan äventyras om du blir en belastning för det sociala bistånds-systemet

Om din uppehållsrätt är beroende av att du har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för det mottagande EU-landets sociala biståndssystem (*dvs. när du inte är ekonomiskt aktiv*) **kan det hända att uppehållsrätten avbryts om du har blivit en orimlig belastning för det sociala biståndssystemet.**

Du får ändå ansöka om socialt bistånd om du behöver. Du har rätt att få förmånen på samma villkor som det mottagande EU-landets medborgare.

Men det mottagande EU-landet får undersöka omständigheterna kring din ansökan. Man får undersöka om ditt behov av att ansöka om bistånd har sin grund i tillfälliga svårigheter

och man tar då hänsyn till vistelsens längd, dina personliga omständigheter och storleken på det bidrag som har beviljats.

Om det mottagande EU-landet kommer fram till att du har blivit en orimlig belastning för dess sociala biståndssystem kan du utvisas. Men **den omständighet att du har utnyttjat det sociala biståndssystemet får i inget fall automatiskt leda till utvisning.**

Konsekvenser av en utvisning

Om du skulle utvisas på de grunderna får det mottagande EU-landet **inte** förbjuda dig att resa in igen. Du får alltså återvända när som helst och du har uppehållsrätt om du uppfyller de relevanta villkoren i kapitel 6.

Ekonomiskt aktiva personer undantas

De kategorier för vilka uppehållsrätten inte är knuten till villkoret om tillräckliga tillgångar, t.ex. anställda eller egenföretagare, kan **inte** utvisas för att de får stöd från det sociala biståndssystemet.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artikel 14** i direktivet.

Familjemedlemmar

Vad händer med familjemedlemmarna om unionsmedborgaren blir av med sin uppehållsrätt?

Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar

Dina familjemedlemmar får på vissa villkor behålla sin uppehållsrätt **om du avlider eller lämnar landet eller om familjeanknytningen upphör** (*äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av ett registrerat partnerskap*).

Eftersom **deras uppehållsrätt härrör från din rätt** att fritt röra dig och uppehålla dig i EU och är beroende av den, påverkas deras rättsliga ställning i det mottagande EU-landet om du avlider eller lämnar landet eller om familjeanknytningen upplöses.

När de väl har fått permanent uppehållsrätt (*se kapitel 9*) behåller de ovillkorligen den rätten även om du avlider eller lämnar landet eller om familjeanknytningen upphör.

Också här är reglerna för dina familjemedlemmar beroende av om de är unionsmedborgare eller inte.

Familjemedlemmar som själva är unionsmedborgare

Om **de själva är unionsmedborgare** påverkas deras uppehållsrätt inte om de själva uppfyller villkoren för uppehållsrätt (*dvs. de är anställda eller egenföretagare eller, alternativt, studerande eller inaktiva personer som har en heltäckande sjukförsäkring och tillräckliga tillgångar*) eller om de är familjemedlemmar till en unionsmedborgare som uppfyller villkoren (*t.ex. familjemedlemmar som är ekonomiskt beroende av dig*).

Familjemedlemmar som inte själva är unions-medborgare

Om **de inte är unionsmedborgare** påverkas deras uppehållsrätt inte om de själva uppfyller villkoren för uppehållsrätt eller om de är familjemedlemmar till någon som uppfyller villkoren. **Dessutom måste de, beroende på omständigheterna, uppfylla vissa andra villkor som anges nedan.**

Unionsmedborgaren avlider eller lämnar landet

Om du **avlider** ska det inte medföra att dina familjemedlemmar från tredjeländer förlorar uppehållsrätten, förutsatt att de har uppehållit sig i det mottagande EU-landet som dina familjemedlemmar i minst ett år före din död.

Skolbarn och deras föräldrar

Om du **lämnar landet** behåller dina familjemedlemmar från tredjeländer i princip **inte** uppehållsrätten, men om dina barn är inskrivna på en utbildning bör uppehållsrätten för dem eller för den förälder som har den faktiska vårdsnaden om dem, oavsett nationalitet, inte påverkas om du lämnar landet eller avlider. Detta gäller till dess deras studier avslutats.

Äktenskapsskillnad eller upplösning av ett registrerat partnerskap

Dina familjemedlemmar från tredjeländer kan få självständig uppehållsrätt om äktenskapet eller det registrerade partnerskapet har varat i minst tre år, varav minst ett år i det mottagande EU-landet, när förfarandet för äktenskapsskillnad eller upplösning av det registrerade partnerskapet inleds.

Vårdnad om unionsmedborgarens barn eller rätt till umgänge med dem

Familjemedlemmar från tredjeländer kan få självständig uppehållsrätt också om familjemedlemmen, genom överenskommelse mellan makarna eller partnerna eller genom ett domstolsbeslut, har umgängesrätt med ett minderårigt barn, förutsatt att domstolen har fastställt att umgängesrätten måste utövas i det mottagande EU-landet.

I fall av umgängesrätt med ett minderårigt barn fortsätter uppehållsrätten att gälla under så lång tid som krävs.

Särskilt svåra omständigheter

Familjemedlemmarna får självständig uppehållsrätt också om det är befogat med hänsyn till särskilt svåra omständigheter, t.ex. om de varit utsatta för våld i hemmet under äktenskapet eller det registrerade partnerskapet.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artiklarna 12 och 13** i direktivet.

9

Permanent uppehållsrätt

Vilka rättigheter har jag när jag uppehållit mig lagligt i EU under en fortlöpande period av fem år?

Permanent uppehållsrätt

Direktivet innehåller bestämmelser om **permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar**.

Hur får en unionsmedborgare permanent uppehållsrätt?

Allt som krävs är att du har **uppehållit dig lagligt under en fortlöpande period av fem år i det mottagande EU-landet**. Då har du rätt att bosätta dig där permanent. Det är en rätt som du har direkt genom EU-lagstiftningen.

Denna rätt är ovillkorlig, men kan du förlora den?

När man väl har fått permanent uppehållsrätt omfattas den inte av de villkor som vi har redogjort för i kapitlen 6 och 7. Du kan förlora den permanenta uppehållsrätten bara genom bortovaro i mer än två på varandra följande år.

Frånvaro som godtas

Kontinuiteten i vistelsen påverkas **inte** av

- en tillfällig frånvaro utanför det mottagande EU-landet som inte överstiger sammanlagt sex månader per år, eller
- en längre frånvaro på grund av obligatorisk militärtjänst, eller
- en frånvaro utanför EU-landet under högst tolv på varandra följande månader av sådana tungt vägande skäl som graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning eller utstationering på grund av arbete i ett annat EU-land eller ett tredjeland.

Hur får familjemedlemmar permanent uppehållsrätt?

Familjemedlemmar som lagligt uppehållit sig tillsammans med dig i det mottagande EU-landet i fem år får också permanent uppehållsrätt.

Familjemedlemmar som behåller uppehållsrätten i det mottagande EU-landet om du avlider eller lämnar landet eller om familjeanknytningen upphör kan också få permanent uppehållsrätt efter en uppehållsperiod på fem år.

Anställda och egenföretagare får en mer förmånlig behandling

Vilka krav du måste uppfylla för att få permanent uppehållsrätt beror på din ställning i det mottagande EU-landet. Vissa kategorier av personer får en **mer förmånlig behandling**.

Om du är **anställd eller egenföretagare** kan du på vissa villkor få permanent uppehållsrätt i det mottagande EU-landet även om du **inte** fortlöpande uppehållit dig där i fem år. Detta gäller i följande tre fall:

1. Du uppnår den ålder som ger rätt till ålderspension eller förtidspension

Om du slutar arbeta därför att du har **uppnått den ålder som krävs för rätt till ålderspension eller för att förtidspensionera dig**, förutsatt att

- du har arbetat i det EU-landet åtminstone under de *tolv närmast föregående månaderna*, och
- du fortlöpande har uppehållit dig i landet i minst *tre år*.

Om lagstiftningen i det mottagande EU-landet inte ger vissa kategorier av egenföretagare rätt till ålderspension, ska åldersvillkoret anses uppfyllt när den person det gäller har uppnått 60 års ålder.

2. Permanent arbetsförmåga

Om du slutar arbeta i det mottagande EU-landet på grund av **permanent arbetsförmåga**, förutsatt att

- du fortlöpande har uppehållit dig i landet i minst *två år*.

Om arbetsförmågan beror på en arbetsolycka eller yrkessjukdom ställs inga krav på vistelsens längd.

3. Gränsarbete

Om du **arbetar i ett annat EU-land**, förutsatt att

- det är efter *tre års* fortlöpande anställning och vistelse i det mottagande EU-landet, och
- du behåller din bostad i det mottagande EU-landet och återvänder dit i regel *varje dag eller åtminstone en gång i veckan*.

När det gäller att få permanent uppehållsrätt i det mottagande EU-landet i de första två fallen ska anställningsperioderna i det EU-land *där du arbetar* betraktas som om de tillbringats i det *mottagande* EU-landet.

Familjemedlemmar

I de tre fall som beskrivs ovan får familjemedlemmar till dig som uppehåller sig tillsammans med dig i det mottagande EU-landet permanent uppehållsrätt när du får det.

Om du är anställd eller egenföretagare och **avlider innan du fått permanent uppehållsrätt** kan familjemedlemmar till dig som uppehöll sig tillsammans med dig få den rätten om

- du vid din död fortlöpande uppehållit dig i det mottagande EU-landet i *två år*, eller
- dödsfallet berodde på en arbetsolycka eller en yrkessjukdom, eller
- den efterlevande maken eller maken har förlorat sitt medborgarskap i det EU-landet som en följd av äktenskapet med dig.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artiklarna 16 och 17** i direktivet.

Administrativa krav

Vad måste du göra för att bevisa din ställning som permanent bosatt?

Vilka dokument kommer man att utfärda för mig?

Din permanenta uppehållsrätt som unionsmedborgare styrks genom ett **dokument som intygar att du har permanent uppehållsrätt** och som ska **utfärdas snarast möjligt efter ansökan**. Du måste inte ansöka om ett sådant intyg, men det kan vara bra att ha det för att bevisa din ställning som permanent bosatt.

Och för mina familjemedlemmar?

För **familjemedlemmar till dig som själva är unionsmedborgare** utfärdas ett motsvarande intyg.

Familjemedlemmar från tredjeländer måste ansöka om permanent uppehållskort innan deras vanliga uppehållskort löper ut. Det permanenta uppehållskortet ska utfärdas **inom sex månader efter ansökan**. Kortet förnyas automatiskt vart tionde år.

Påföljder

Om dina familjemedlemmar från tredjeländer inte iakttar kravet på att ansöka om permanent uppehållskort kan de påföras proportionerliga och icke-diskriminerande påföljder. Men de får inte utvisas bara för att de inte följt denna bestämmelse.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artiklarna 19 och 20** i direktivet.

10

Likabehandling

Vilka andra rättigheter har jag om jag flyttar för att bo eller arbeta i ett annat EU-land?

Vilka andra rättigheter har du?

Om du flyttar för att bo eller arbeta i ett annat EU-land har du en **rad andra rättigheter som gör att du kan utnyttja den fria rörligheten på ett meningsfullt och bra sätt.**

Likabehandling

Den viktigaste är **rätten till likabehandling**. Artikel 18 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt förbjuder, inom EU-lagstiftningens tillämpningsområde och utan att det påverkar tillämpningen av eventuella särskilda bestämmelser, **all diskriminering på grund av nationalitet**.

Genom direktivet utvidgas denna rättighet till familjemedlemmar, vilket innebär att unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som uppehåller sig i ett mottagande EU-lands territorium ska åtnjuta **samma behandling som det EU-landets egna medborgare** inom de områden som omfattas av fördraget.

Vilka förmåner medför detta?

Tack vare likabehandlingsprincipen **har du rätt till de flesta av de fördelar och förmåner** (t.ex. *alla sociala förmåner och skatteförmåner*) som det mottagande EU-landet beviljar sina egna medborgare. Exempel:

Subventionerade resor

Om det mottagande EU-landet **subventionerar resor**, t.ex. för pensionärer och flerbarnsfamiljer, har du också rätt till det stödet om du uppfyller villkoren.

Registrerings- och undervisnings-avgifter

Du har rätt att **studera** på precis samma villkor som landets medborgare (*du behöver inte betala några registrerings- eller undervisningsavgifter om landets medborgare inte behöver göra det, och det får inte finnas några kvoter för unionsmedborgare som innebär att det är lättare för landets egna medborgare att få tillträde till utbildningssystemet*).

Socialt bistånd

Du har rätt att få **socialt bistånd** på samma villkor som medborgare i det mottagande EU-landet.

Om det mottagande EU-landet ger **familjer med låga inkomster en extra förmån genom att subventionera deras boendekostnader** så har du rätt att ansöka om den förmånen och du ska behandlas på samma villkor som landets egna medborgare.

Undantag – tillgång till socialt bistånd under de första tre månaderna

Ett viktigt undantag är att **EU-länderna får besluta att inte ge dig och din familj rätt till socialt bistånd under vistelsens tre första månader** (*och för en ännu längre period för arbetsökande*) om du inte är arbetstagare eller egenföretagare.

Undantag – bidrag till uppehälle för studier

EU-länderna får också besluta att inte bevilja bidrag till uppehälle för studier (t.ex. studiebidrag eller studielån) till andra personer än arbetstagare eller egenföretagare, personer som behåller ställningen som arbetstagare eller egenföretagare eller deras familjemedlemmar. Men du måste beviljas stödet när du fått permanent uppehållstillstånd

Tillträde till arbetsmarknaden

Dina familjemedlemmar, oavsett nationalitet, **har rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare** i det mottagande EU-landet. Det spelar ingen roll om du arbetar, studerar eller bara uppehåller dig där. Dina familjemedlemmar kan sätta i gång med sin förvärvsverksamhet enligt samma procedurer som landets egna medborgare.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **artiklarna 23 och 24** i direktivet.

Begränsningar

Av vilka skäl kan EU-länderna begränsa rätten att fritt röra sig och uppehålla sig?

Hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa kan kräva begränsningar

EU-länderna får införa begränsningar om det är berättigat av hänsyn till **allmän ordning, säkerhet eller hälsa**.

Alla sådana begränsningar, t.ex. att vägra någon inresa eller uppehåll eller att utvisa någon, måste uppfylla de villkor och övriga bestämmelser som fastställs i direktivet.

Skydds-bestämmelser

Direktivet ger betydande garantier för att EU-länderna ska tillämpa sådana begränsningar på ett korrekt sätt.

Proportionerliga åtgärder

Åtgärder som vidtas av hänsyn till allmän ordning och säkerhet måste vara

- **proportionerliga** (en utvisning är ett allvarligt ingripande i en persons liv och åtgärden måste därför stå i rimlig proportion till hotet mot den allmänna ordningen eller säkerheten) och
- **uteslutande grundade på vederbörandes personliga beteende**, som måste utgöra ett **verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot** mot ett grundläggande samhällsintresse.

Ytterligare garantier

Att någon fällts för brott är **inte** i sig skäl för att begränsa en persons rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i EU. Åtgärderna får **inte** heller vara motiverade enbart av allmänpreventiva hänsyn.

EU-länderna får begära upplysningar om huruvida en viss person tidigare förekommit i polisens register, men får inte kräva ett utdrag ur polisens register eller ett vandelsintyg.

Faktorer som beaktas

Innan det mottagande EU-landet beslutar om utvisning av hänsyn till allmän ordning och säkerhet ska det beakta sådana faktorer som

- hur länge personen har vistats inom dess territorium,
- personens ålder, hälsotillstånd, familjesituation och ekonomiska situation,
- personens sociala och kulturella integrering i det mottagande EU-landet, och
- banden till ursprungslandet.

Ökat skydd för personer med permanent uppehållsrätt och minderåriga

Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har **permanent uppehållsrätt har ett ökat skydd mot utvisning**, för de kan bara utvisas om det föreligger ett **allvarligt** hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Unionsmedborgare som har uppehållit sig i det mottagande EU-landet **under de tio närmast föregående åren** eller är **minderåriga** [dvs. under 18 år] får bara utvisas av **tvingande** hänsyn till allmän säkerhet (för minderåriga kan utvisningen också vara berättigad om den är nödvändig för barnets bästa).

Folkhälsa

Det är **bara de allvarligaste smittsamma sjukdomarna** som kan motivera åtgärder som begränsar den fria rörligheten. Om det finns tungt vägande skäl får EU-landet inom tre månader efter inresan begära att den person ska genomgå en kostnadsfri hälsoundersökning. Sjukdomar som uppkommer mer än tre månader efter inresan får inte ligga till grund för utvisning.

Rättssäkerhetsgarantier

Unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar skyddas också genom följande **rättssäkerhetsgarantier**.

Skriftligt meddelande och överklagande

Om de utvisas eller nekas inresa ska beslutet

- **meddelas skriftligen** och på ett sådant sätt att den person det gäller kan **förstå vad beslutet innehåller och vilka följder det får**,
- innehålla **exakta och fullständiga upplysningar om vilka hänsyn** som ligger till grund för beslutet, och
- **innehålla uppgifter om till vilken domstol eller administrativ myndighet** som personen kan lämna in ett **överklagande** och om **tidsfristen för att överklaga**.

Tillgång till domstolsprövning

De berörda personerna ska ha **tillgång till domstolsprövning och i förekommande fall till prövning av en administrativ myndighet** för att överklaga eller begära omprövning av beslut mot dem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Prövningen ska göra det möjligt att granska **beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter** som ligger till grund för den föreslagna åtgärden.

Om överklagandet eller begäran om omprövning av beslutet om utvisning åtföljs av en ansökan om ett interimistiskt beslut om att verkställigheten av utvisningen ska skjutas upp, får den faktiska utvisningen från territoriet som regel **inte** ske förrän det interimistiska beslutet har fattats.

Utvisning som särskild rättsverkan till ett frihets-berövande

Ett beslut om utvisning kan fattas som påföljd eller som särskild rättsverkan till ett frihetsberövande. Om ett sådant beslut fattas men verkställs mer än två år efter det att det fattades, **är det mottagande EU-landet skyldigt att**

- innan den berörda personen utvisas **kontrollera om han eller hon fortfarande är ett verkligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten**, och
- **bedöma om omständigheterna har ändrats** innan den berörda personen eller familjemedlemmar till den personen utvisas.

Återreseförbud

Utvisade unionsmedborgare och deras familjemedlemmar kan också få återreseförbud av hänsyn till allmän ordning och säkerhet, men **får lämna in en ansökan om upphävande av återreseförbudet** efter en skälig frist och i vart fall efter tre år från och med verkställigheten av beslutet om det slutgiltiga återreseförbudet.

Missbruk av rättigheter eller bedrägeri

EU-länderna får vidta nödvändiga åtgärder för att neka, avbryta eller dra tillbaka en rättighet enligt direktivet i händelse av **missbruk av rättigheter eller bedrägeri, till exempel skenäktenskap eller förfalskning av handlingar**.

Var kan jag få veta mer?

Du hittar bestämmelserna om de frågor som tas upp i det här avsnittet i **kapitel VI (artiklarna 27–33) och artikel 35** i direktivet.

© iStockphoto.com

Övergångsbestämmelser för arbetstagare

Övergångsbestämmelser när det gäller fri rörlighet för arbetstagare

EU-länderna får tillfälligt begränsa tillträdet till sin arbetsmarknad för medborgare från de länder som gick med i EU **2004 och 2007**. Eftersom de enligt övergångsbestämmelserna får vänta med att tillämpa EU-lagstiftningens bestämmelser om arbetstagares fria rörlighet som garanterar fritt tillträde till arbetsmarknaderna, kan de i stället tillämpa nationella regler.

Arbetstagare som kommer från Estland, Lettland, Litauen, Polen, Slovenien, Slovakien, Tjeckien och Ungern (som längst till och med den 30 april 2011) samt Rumänien och Bulgarien (som längst till och med den 31 december 2013) kan därför behöva söka arbetstillstånd om de vill arbeta i något av de övriga EU-länderna.

EU-länderna får dessutom göra undantag från vissa specifika bestämmelser om uppehållsrätt för unionsmedborgare, men bara om det är nödvändigt. Ett EU-land som kräver registrering hos de behöriga myndigheterna för vistelser som överstiger tre månader kan exempelvis kräva att arbetstagare från de ovannämnda länderna som måste ha arbetstillstånd ska visa upp tillståndet tillsammans med en bekräftelse från arbetsgivaren om anställning eller ett anställningsintyg.

Var kan jag få veta mer?

Om du behöver mer information om huruvida det EU-land där du skulle vilja arbeta begränsar tillträdet till sin arbetsmarknad, eller upplysningar om arbetsvillkor och levnadsförhållanden där, kan du besöka den officiella webbplatsen <http://ec.europa.eu/eures>. Där finns omfattande information om fri rörlighet för arbetstagare.

Du kan också titta i **kommissionens vägledning om att arbeta i ett annat EU-land**, som utarbetats av generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter. Den kan laddas ned på

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=25&langId=sv&pubId=215&type=2&furtherPubs=yes>

Så här kan du skydda dina rättigheter

13

Var kan jag få mer information?

Vad kan jag göra om jag anser att mina rättigheter inte har tillgodosetts?

Vart kan jag vända mig för att utan kostnad få information?

Om du vill veta mer om din rätt att fritt röra dig och uppehålla dig kan du besöka Europeiska kommissionens informationsportal på Internet, **Your Europe**:

<http://ec.europa.eu/youreurope>

Du kan också gå in på webbplatsen för Europeiska kommissionens **Generaldirektorat för rättsliga frågor** på http://ec.europa.eu/about/ds_sv.htm

Om du vill få tillgång till EU-lagstiftningen om fri rörlighet kan du besöka Europeiska kommissionens portal för ingång till EU-rätten, EUR-Lex, på

<http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>

Vad gör jag om jag anser att mina rättigheter har kränkts?

Om du anser att **din rätt att fritt röra dig och uppehålla dig har kränkts** bör du överklaga till den behöriga nationella domstolen eller behöriga förvaltningsmyndigheter. Tänk på att det bara är nationella domstolar som kan tilldöma dig skadestånd eller besluta att ett organ ska göra något eller upphöra med något. Du bör kontakta en lokal advokat för att få hjälp.

Rådgivningstjänsten (Citizens Signpost Service) är en tjänst som täcker hela EU och som kan ge dig behovsanpassad information och råd om dina rättigheter inom EU. Rådgivningstjänsten besvarar frågor kostnadsfritt inom åtta kalenderdagar och på alla officiella EU-språk. Mer information finns på <http://ec.europa.eu/citizensrights>

Om du tror att problemet beror på att de **nationella myndigheterna har tillämpat den nationella lagstiftningen eller EU-lagstiftningen på fel sätt** kan du använda dig av **Solvit-systemet**. Solvit är ett nätverk på Internet som har inrättats för att EU-länderna ska kunna lösa problem tillsammans utan att gå till domstol. Du kan hitta mer information om systemet på <http://ec.europa.eu/solvit>

Om du anser att dina EU-rättigheter inte har tillgodosetts och du har uttömt de ovan beskrivna möjligheterna att få din sak prövad kan du också göra en **anmälan till Europeiska kommissionen** på

http://ec.europa.eu/community_law/your_rights/your_rights_forms_sv.htm

Du kan också lämna en **framställning till Europaparlamentet**. Det kan du göra på <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=49&language=SV>

SV

